

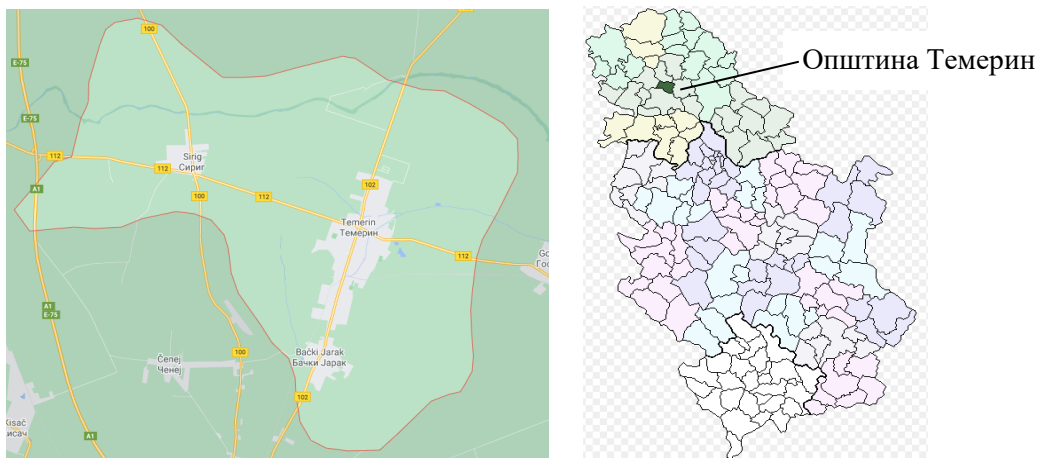
АНАЛИЗА ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ТЕМЕРИН ЗА ПЕРИОД 2022–2030. ГОДИНЕ

1. Општи подаци

1.1. Административно-географски положај

Општина Темерин просторно је смештена у Јужнобачком управном округу у АП Војводини на северозападу Републике Србије. Географски положај је: 45° 23' СГШ (Северне географске ширине); 19° 54' ИГД (источне географске дужине). Општина заузима површину од укупно 170 км² од чега 15.657 ха чини обрадиво пољопривредно земљиште и око 10 ха чини шумско земљиште.¹ Општину Темерин чини укупно 3 (три) насеља: Бачки Јарак, Сириг, и највеће насеље, Темерин са којим је спојено насеље Старо Ђурђево.

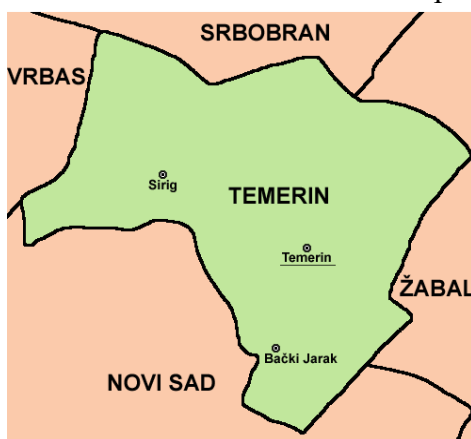
Слика 1. Положај општине Темерин.

Извор: Општина Темерин, weblink: https://sr.wikipedia.org/wiki/Општина_Темерин

Општина има облик неправилног трапеза положеног у смеру североизапад-југоисток. Дужа оса, која иде у правцу насеља од Сирига ка Темерину, је укупне дужине од 14 км, а краћа оса иде из правца Бачког Јарка ка Темерину и дужине је око 11 км.

Слика 2. Насеља општине Темерин.

На истоку се граничи са општином Жабал, док се на западу граничи са општином Врбас. На северу се граничи са општином Србобран, а јужно се граничи са административним центром АП Војводине, са градом Новим Садом. Границе општине су вештачки повучене линије и имају праволинијске смерове (слика 2). Природне границе се налазе:

- на североисточном делу где је општина опасана реком Јегричком;
- у југоисточном делу где је чини насип познат под називом „Римски шанац II”.

Извор: https://sh.wikipedia.org/wiki/Opština_Temerin#/media/Datoteka:Temerin_mun.png

Општина је лоцирана на Бачкој лесној тераси чија се надморска висина креће од 77 м до 85,5 м. Општина се налази на кварталним наслагама моћности око 2.000 м, где се до знатних

¹ <http://www.temerintourism.org.rs/primer-strane/opste-informacije/>

дубина наизменично смењују водосни, најчешће песковити и водонепропуни слојеви обично глиновитог састава. Састав тла је врло уједначен и плодност је природно висока, доминирају различити типови чернозема. Једини површински ток је речица Јегричка која тече северним делом општине у дужини 18 км. У општини има неколико мањих канала и притока. Утврђено је и присуство термоминералних вода.²

1.2. Демографија

Према резултатима *Пописа становништва 2011. године* у општини Темерин живело је укупно 28.287 становника. По насељима број становника је био: урбано насеље Темерина 19.661 становник, Бачки Јарак 5.687 становника, и насеље Сириг је имало 2.939 становника.³

Општина Темерин је мултинационална и мултикултурална средина. Према резултатима *Пописа становништва 2011. године*, по етничком саставу највише је Срба (19.112), Мађара (7.460), регионалних припадника (262), Хрвата (165), Југословена (122), Рома (83), Словака (67), Црногорца (53), Русина (51), Македонаца (28), Украјинаца (20), Муслимана (18), Словенца (16), Немаца (16), Румуна (12), Руса (7), Чеха (1), остали (16), нису се изјаснили (664), непознато (89).

1.3. Саобраћај

Општина Темерин има веома повољан географски положај, јер кроз њену територију пролазе важне међународне, регионалне и локалне саобраћајнице. Као најважнија међународна саобраћајница је аутопут Е-75 (европски Коридор 10), којим се спаја централна са јужном и југоисточном Европом, односно градови Београд – Нови Сад – Суботица – граница са Мађарском, затим и међународни путни правац М22. Кроз општину пролазе и регионални путни правци Р-104 (Оџаци – Змајево – Сириг – Темерин – Жабалъ) и Р-120 (Нови Сад – Темерин – Бечеј – Сента). Кроз Темерин пролази железничка пруга од Новог Сада ка Жабљу, Бечеју и Сенти.

1.4. Клима, флора и фауна

Клима општине Темерин је умерено-континентална, погодна и повољна за живот мештана. *Флора и фауна* општине Темерин је развијена, чему погодује бројност хидрографског и геолошког ресурса, тј. има довољно топлоте, влаге и талога.

1.5. Историја

Писани подаци где се Темерин први пут помиње су у папској признаници упућеној *Лаурентију де Темерију*, жупном свештенику, а обраћање је било поводом плаћања папског пореза. У саставу Краљевине Угарске Темерин је био све до Мохачке битке 1526. године, када наступа период Отоманског царства. У турским пореским књигама, Темерин се спомиње 1553. године као насеље кога чини 11 кућа од којих 4 плаћају порез, а 7 кућа не плаћа. Већ 1722. године Темерин је било насеље чије становништво су у већини чинили Срби са 62 куће. Прва војна карта насеља потиче из 1786. године. Прва православна црква сазграђена у периоду од 1746. до 1749. године посвећена Светом Вазнесењу Господњем. Један од црквених ђака био је и Лукијан Мушички, познати књижевник, професор богословије, горњокарловачки епископ. Лукијан је био близак пријатељ и сарадник Вука

² Исто.

³ Подаци РЗС публикација *Упоредни прегледе броја становника 1948,1953,1961,1971,1981,1991,2002, 2011 година*, подаци по насељима – *Попис становништва 2011 године*. Web. Link <https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Knjiga20.pdf> (приступ на дан 5. 11. 2021).

Стефановића Карацића. По његовом предлогу је урађен садашњи изглед слова „Ђ”. Од 1782. године почиње насељавање Мађара у Темерин, а 1787. године долазе и Немци из Биртемберга који оснивају насеље Бачки Јарак. У периоду од 1796. до 1800. године *гроф Шандор Сечен* покушао је да Србе претвори у кметове, што је резултирало покушајем Срба да се припоје Војној граници и Шајкашком батаљону. Због неуспелог покушаја 1799. године Срби су одлучили да се иселе из Темерина. Иаслана жупанијска комисија је зауставила сеобу. Тада је сачињен Попис од 178 имена старешина српских кућа које се иселјавају. Након неколико месеци број иселјеничких породица се повећао на 210 (укупно 1.610 становника). У пролеће 1800. године темерински Срби су своје куће и цркву разградили и пренели сав грађевински материјал у Пашку област, где су основали ново насеље Ђурђево, јер су се селили на Ђурђевдан. За пет година саградили су нову, већу цркву и посветили је, исто као и у Темерину. Наредних 120 година Темерин је био без Срба. Гроф Сечен је довео мађарске колонисте, сељаке из жупанија Пешт, Фехер и Толна. Међу њима је било доста Словака, који су се брзо стопили са Мађарима. Дана 2. јула 1899. пуштена је у промет железничка пруга Нови Сад – Темерин – Бечеј, као и Темеринска железничка станица. Њеном изградњом почиње индустријски развој Темерина, као и пуштање у погон циглане и првих парних млинова. Стварањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца почео је нови период у историји и економији насеља. Посед Фернбахових је био један од мета аграрне реформе. Пољопривредне власти из Београда и Новог Сада донеле су нови закон, колонизирајући сељаке из Новог Сада и његове околине. Стварање нове добровољачке колоније јужно од Темерина почело је 1920. године. Доселјеници су ново насеље назвали Старо Ђурђево 1929. године, у успомену на старо српско насеље у Темерину. За време војне окупације, 1941–1944. године, становници Старог Ђурђева и Сирига су протерани из својих домова, а мађарске породице из Буковине су насељене на њихову земљу. Они су 1944. године напустили Старо Ђурђево и Сириг, као и Немци Бачки Јарак. Оснивачи Старог Ђурђева и Сирига су се вратили својим старим домовима. Бачки Јарак је током 1946/47. године колонизован доселјеницима из Босне и Херцеговине. Након распада СФРЈ, у Темерин се доселио велики број српских избеглица из Хрватске и Босне и Херцеговине, а северно од Темерина изграђено је ново насеље за избеглице.⁴

1.6. Културне установе и култура

У општини постоји Културни центар *Лукијан Мушицки*, који је настао издвајањем делатности културе из Културно-информативног центра 2015. године. Центар располаже простором од 600 м² који чине позоришна и биоскопска сала, са 320 места, галерија и канцеларијски простор. Културни центар има потписан уговор о послово-техничкој сарадњи са Музејем Војводине, којим је предвиђена сарадња у депандансу Музеја Војводине. У Темерину постоје и културно уметничка друштва *Вук Караџић* и *Бачки Јарак*.

Током историје у Темерину је живело више знаменитих историјских личности:

- *Лукијан Мушицки*, књижевник, професор богословије, горњокарловачки епископ, близак пријатељ и сарадник Вука Стефановића Карацића. По његовом предлогу урађен је садашњи изглед слова „Ђ”.
- *Карољ Барањи* и *Злата Марков Барањи*, познати уметници, вајари и скулптори. Карољ Барањи је са Иваном Табаковићем 1937. године понео *Гран При* са светске изложбе у Паризу. Награђени рад *Икар* је красио зграду фабрике авиона у Земуну. Своје радове су оставили у легат општини Темерин.

⁴ Подаци добијени од Туристичке организације општине Темерин. <http://www.temerintourism.org.rs/istorija/> (приступ на дан 06. 11. 2021).

- Писац *Карољ Сирмаи* је рођен у Темерину, а живео је у Врбасу. Најпознатије новеле су *Мећава*, *Лутајући возови*, *Мостови у ноћи*, а уређивао је часопис *Каланђа*. Градови Врбас и Темерин су установили награду са његовим именом која се додељује од 1975. године, а меморијал се одржава наизменично у оба града.

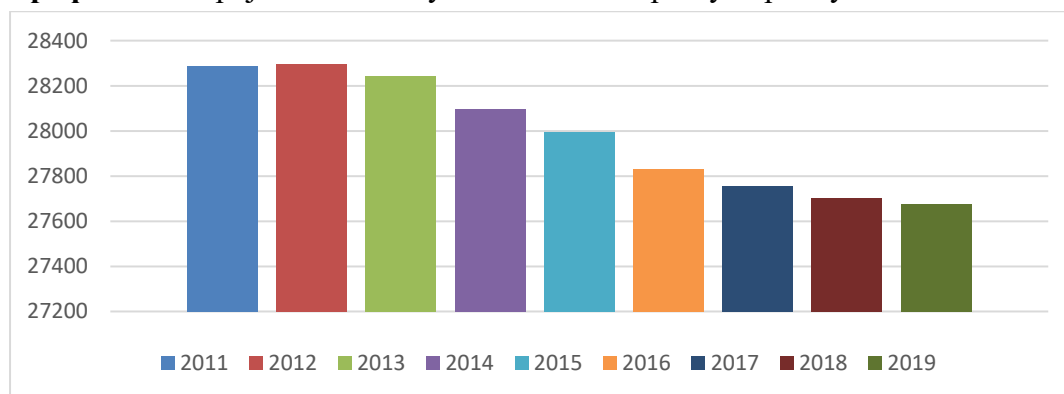
2. Демографија

2.1. Број становника

Резултати *Пописа 2011. године*, као и процене за наредне године, указују на присуство и повећање неповољних демографских појава и процеса са којима се већ деценијама суочава Србија. Приметно је смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење које детерминише прилично ограничавајући популациони оквир формирања радног контингента, а самим тим и активног становништва. (смањен број становника са 28.287 у 2011. години на 27.676 у 2019. години).

Број становника у општини Темерин се, у периоду 2011–2019. смањио за 2,2 %, односно општина је изгубила 611 становника (Графикон 1).

Графикон 1. Број становника у општини Темерин у периоду 2011–2019. године

Извор: *Општине у Србији*, РЗС, 2020.

2.2. Старосна структура

Пад укупног броја становника, ниска стопа наталитета и фертилитета, негативан природни прираштај (-1,3%), као и релативно висок индекс старења (128,78) су карактеристике општинске популације (Табела 1).

Табела 1. Основни демографски подаци општине Темерин 2019.

Опис	Темерин	Јужнобачка област	Република Србија
Број становника	27.767	618.829	6.945.235
Просечан број чланова домаћинства	3,1	2,7	2,9
Стопа природног прираштаја	-1,3	-2,0	-5,3
Очекивано трајање живота живорођених	76	75	74
Просечна старост	43,7	44,5	44,7
Индекс старења	128,78	138,57	144,05
% проценат деце старости од 0–14	14,89	15,54	14,54
% проценат становништва радног узраста	66,38	65,91	65,02
% 65 у укупном становништву	19	18	19

Извор: Девинфо, РЗС, 2020.

2.3. Структура становништва (преглед стања и пројекције)

У 2020. години забележено је 27.629 становника, док је густина насељености 163 становника/км². Стопа природног прираштаја је негативна и износи -7 (стопа умрлих 15, стопа живорођених 8). Просечан број чланова домаћинства је 3,08, уз просечну старост од 42 године у 2020. години (Табела 2).

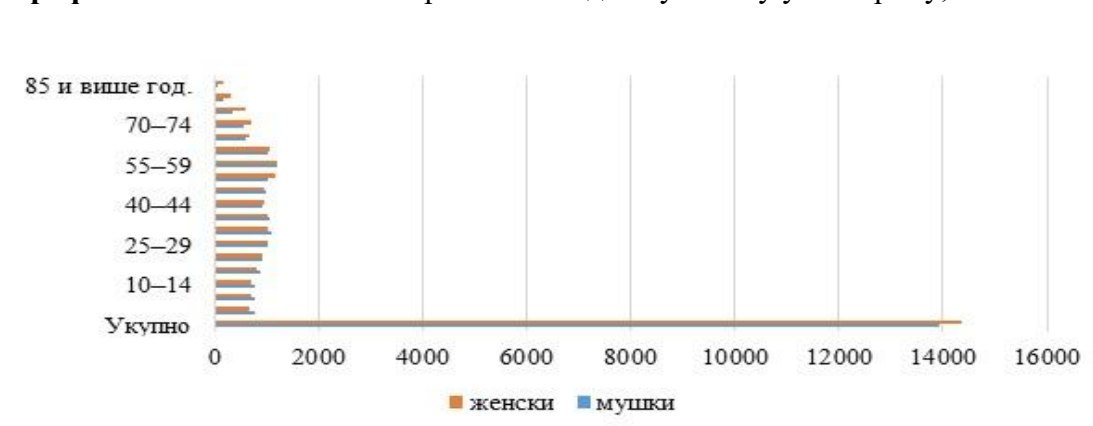
Табела 2. Структура становништва, стање 2011–2020. године и пројекције 2041. године.

Површина (км ²)	170	2019.
Број насеља	3	2019.
Становништво	27.629	2020.
Густина насељености (број становника/км ²)	163	2020.
Стопа живорођених	8	2020.
Стопа умрлих	15	2020.
Стопа природног прираштаја	- 7	2020.
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	76	2020.
Просечна старост (у годинама)	42	2020.
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.)	131	2020.
Просечан број чланова домаћинства	3,08	2011.
Пројектован број становника (средња варијанта – нулти миграциони салдо)	24.659	2041.
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама)	27.779	2041.

Извор: Републички геодетски завод; Територијални регистар, РЗС; Витална статистика, РЗС; Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС.

Према полној структури у општини Темерин, забележено је незнатно више жена (14.356) у односу на мушкарце (13.931). Просечна старост жена је 41,9 година; док је код мушкараца просечна старост 39, 1 година. Најдоминантније групе по старости су запажене у следећим петогодишњима: 25–29, 30–34, 35–39 и 50–54, 55–59 година код оба пола (Графикон 2).

Графикон 2. Становништво према петогодишњу и полу у Темерину, 2020.

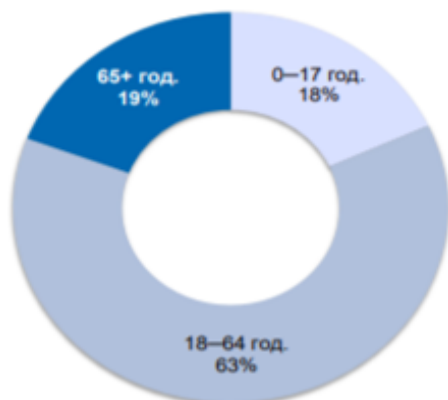
Извор: Општине и региони, РЗС, 2020.

2.4. Становништво према старосним групама

Становништво које има између 18–64 године је најдоминантнија старосна група, са 63% у укупном броју становника општине Темерин. Становништво које је старије од 65 година се

налази на другом месту, са 19% у укупном броју становника општине. Удео деце, између 0–17 година, заузима 18% укупног броја становника у општини Темерин (Графикон 3).

Графикон 3. Становништво према старосним групама, у 2020. години.

Извор: *Витална статистика*, 2020.

3. Оцена друштвеног развоја

Општина Темерин према степену развијености сврстана је у другу групу односно међу локалне самоуправе чији је степен развијености у распону 80–100% републичког просека.⁵

Друштвени развој општине Темерин мерен индексом друштвеног развоја (ИДР) градова и општина био је 2018. године 49,30 (нпр. најнижи је Гаџин Хан 30,5 и Мало Црниће 33,7; највиши Нови Београд 63,9 и Врачар 65,4). Индекс друштвеног развоја омогућује поређење квалитета живота по градовима и општинама Републике Србије у шест области: демографија, економска активност, образовање, социјална заштита, здравствена заштита, остали показатељи квалитета живота и друштвене партиципације.

Степен самофинансирања јединица локалне самоуправе указује на способност ЈЛС да се финансира из изворних и уступљених прихода и у случају Темерина (2014–2018) забрињава опадајући тренд.

*Висина просечне нето зараде*⁶ после периода фискалне консолидације (2014–2016) почела је расти за око 10% годишње. У 2020. години просечна нето зарада у Темерину била је 51.673 РСД, испод је просека Војводине (57.186 РСД) и Србије (60.073 РСД).

Индекс зависности становништва показује однос зависног становништва (млађих од 15 и старијих од 65 година) и становништва радног узраста. Индекс зависности укупног становништва општине Темерин (49,2%) је нижи од региона Војводине (50,7%) и Србије (52,7%) 2018. године. Сличан тренд је и код индекса зависности старог становништва (26,9%), нижи је од региона Војводине (28,9%) и Републике (30,8%) 2018. године.

Обухват деце узраста 0–3 године (јаслице) предшколским васпитањем и образовањем у Темерину перманентно расте и износио је 23% у 2020. години, али је још увек нижи од нивоа региона Војводине (31,3%) и Републике Србије (31,8%).

⁵<https://ras.gov.rs/uploads/2019/01/uredba-o-utvrdivanju-jedinstvene-liste-razvijenosti-regiona-i-jedinica-1-2.pdf>

⁶ Извор за све наведене индикаторе, *DevInfo*, РЗС, осим за просечну пензију (Извор: *Статистички годишњи билтен*, ПИО фонд, 2020).

Обухват деце узраста од 3 године до поласка у припремни предшколски програм, знатно је порастао током последњих година, а 2020. године, износио је 73,2% и виши је од региона Војводине (68,2%) и Републике Србије (62,6%).

Обухват деце у основном образовању у Темерину је у паду последњих десетак година, а 2020. године је био 91,4% и мањи је од региона Војводине (91,7%) и Републике Србије (93,5%) 2020. године.

Стопа одустајања од школовања у основном образовању била је 2020. године 0,1% и нижа је од нивоа Републике Србије (0,4%) и региона Војводине (0,6%).

Број лекара на 1.000 становника се смањило током забране запошљавања у јавном сектору. У 2019. години био је 0,9 на 1.000 становника, знатно мање од просека региона Војводине (2,5) и Републике Србије (2,9).

Износ просечне пензије расте на нивоу целе Републике Србије. У 2020. години у Темерину је просечна пензија била 28.063 динара, незнатно нижа од износа у Војводини (28.264 РСД), али виша од просека Србије (27.744 РСД).

Број малолетних починиоца кривичних дела има дугогодишњи тренд смањења, како на нивоу Републике Србије, тако и у Темерину. У 2020. години није било малолетника којима су изречене кривичне санкције.

Тренд смањења извршења кривичних дела остварио се и код пунолетних починиоца кривичних дела. Правноснажно осуђених пунолетних лица према месту извршења у 2020. години било је 49, а 13 пунолетних лица правноснажно је осуђено за крађу према месту извршења кривичног дела.

Измене и допуне Закона о локалним изборима утицале су на повећање броја, тј. удела жена одборница у јединицама локалне самоуправе. У Темерину је тај удео порастао на 36,4% у 2020. години. Удео варира (у 2018. години) од 17,24% у Малом Зворнику, до 44,83% у Белој Паланци.

Табела 3. Неки од индикатора од утицаја на друштвени развој општине Темерин

Индикатори	Година				
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Индекс друштвеног развоја	53,09	51,47	49,22	48,88	49,30
Степен самофинансирања ЈЛС	77,60	77,90	71,50	76,90	68,60
Просечне зараде без пореза и доприноса	34.194,00	34.121,00	34.881,00	38.447,00	42.634,00
Индекс зависности укупног становништва	44,69	45,75	46,91	48,03	49,25
Индекс зависности старог становништва	22,47	23,51	26,60	25,68	26,91
Деца у јаслицама	10,60	15,49	21,64	21,70	22,70
Деца у вртићима	45,64	41,52	47,97	71,24	65,90
Обухват деце у основном образовању	99,79	94,98	93,74	91,97	91,20
Стопа одустајања од школовања у основном образовању	1,20	2,00	1,00	0,00	1,50
Број лекара на 1.000 становника	1,10	1,20	0,90	0,90	0,90
Просечна пензија	24.078,00	24.155,00	24.697,00	25.840,00	26.850,00
Малолетни починиоци кривичних дела	1,28	1,16	0,70	0,02	0,10
Пунолетни починиоци кривичних дела	0,33	0,26	0,29	0,22	0,07
Удео жена одборница	39,39	27,27	27,27	27,27	27,27

Извор: <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/indeks/>, за одговарајуће године и индикаторе, прерачунато на основу DevInfo, РЗС.

Табела 4. Расходи буџетских средстава, 2019.

Расходи корисника буџетских средстава по становнику (у хиљадама РСД)	1.578.071
Расходи корисника буџетских средстава по становнику (РСД)	57.019
Расходи корисника буџетских средстава за образовање (у хиљадама РСД)	364.023
<i>од тога за основно образовање (у хиљадама РСД)</i>	290.188
Расходи корисника буџетских средстава за образовање по становнику (РСД)	13.153
Расходи корисника буџетских средстава за здравствену заштиту (у хиљ. РСД)	306.188
Расходи корисника буџетских средстава за здравствену заштиту по становнику (РСД)	11.063
Расходи корисника буџетских средстава за социјалну заштиту (у хиљадама РСД)	158.817
Расходи корисника буџетских средстава за социјалну заштиту по становнику (РСД)	5.738

Извор: http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Temerin_EURSRB001002003013.pdf

Графикон 4. Учешће расхода према делатностима у укупним расходима корисника буџетских средстава, општине Темерин 2019. године

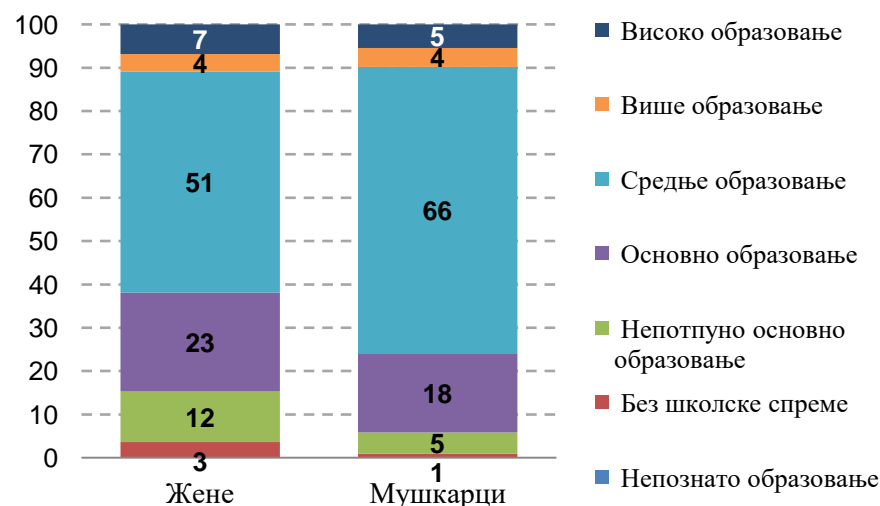

Извор: Национални рачуни, РЗС

4. образовање

Према *Попису становништва, домаћинства и станова*, РЗС, 2011, у општини је 2,2% женског и 0,4% мушког становништва **неписмено**, од тога је изразито доминантна категорија жена 65+. Од укупног броја неписмених 1,3% је из градских насеља, а 1,1% из осталих (Графикон 5). Школска спрема је лошија од просека Републике код високог и вишег, а боља код средњег образовања.

Графикон 5. Становништво старости ≥ 15 година према школској спреми и полу (у %).

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС.

4.1. Предшколско образовање

На територији општине Темерин ради ПУ „Вељко Влаховић”. Основана је септембра 1966. године. Васпитање и нега деце предшколског узраста одвија се у пет објеката: „Пчелица” у Темерину, „Бамби” у Бачком Јарку, „Сунцокрет” у Телепу, „Ђурђевак” у Старом Ђурђеву и „Маслачак” у Сиригу.

Вртић „Пчелица” највећи је објекат ПУ и похађа га највећи број деце. Зграда је адаптирана и дограђена, површине око 1.500 м². Има 13 радних просторија, а фискултурна сала површине 70 м² је претворена у радну собу.

Објекат „Ђурђевак” је адаптиран и има површина 656 м². Од постојећих учионица и стана, који је био при школи, направљено је одељење за јаслице, два одељења за целодневни и два за полудневни боравак деце.

„Сунцокрет” је новосаграђени објекат на Телепу са 3 радне собе, фискултурна сала је због потреба претворена у радну собу, укупне површине око 700 м².

„Бамби” је новосаграђени објекат Бачком Јарку. У њему се налази 5 радних соба, фискултурна сала је претворена у радну собу, укупне површине око 780 м².

„Маслачак” се налази при Основној школи „Данило Зеленовић” у Сиригу. У објекту су 3 радне собе које су прилагођене потребама смештаја деце. Ходник у коме су гардеробери за децу користи се заједно са школском децом.

Рад са децом јасленог узраста организован је у три објекта, односно 5 васпитних група: по три групе у објекту „Пчелица”, једна група у објекту „Ђурђевак” и једна група у објекту „Сунцокрет”. Стање опремљености дидактичким материјалом је задовољавајуће. Сваке радне године, врши се набавка дидактичког материјала, како би се побољшали услови рада са децом. Укупан број запослених у ПУ је 109, од тога високу спрему има 24, вишу 21, средњу 42, а нижу 2 лица.

Табела 5. Број деце и дужина боравка у ПУ

Деца према дужини боравка	Година				
	2014/15.	2015/16.	2016/17.	2017/18.	2018/19.
До 6 сати дневно	-	-	-	-	-
До 6 сати дневно 3 пута недељно	-	-	-	-	-
од 9 до 12 сати	541	520	611	623	593
У ППП 4 сата дневно	258	303	194	178	207
У ППП целодневни боравак	81	72	99	84	50
Број објеката	5	5	5	5	5
Укупно	880	895	904	885	850

Извор: Општине и региони у Републици Србији 2016–2020. године, РЗС, Београд.

Највећи број деце, 70,9% и током 2020. године користило је могућност боравка од 9–12 сати дневно (Статистика образовања, РЗС).

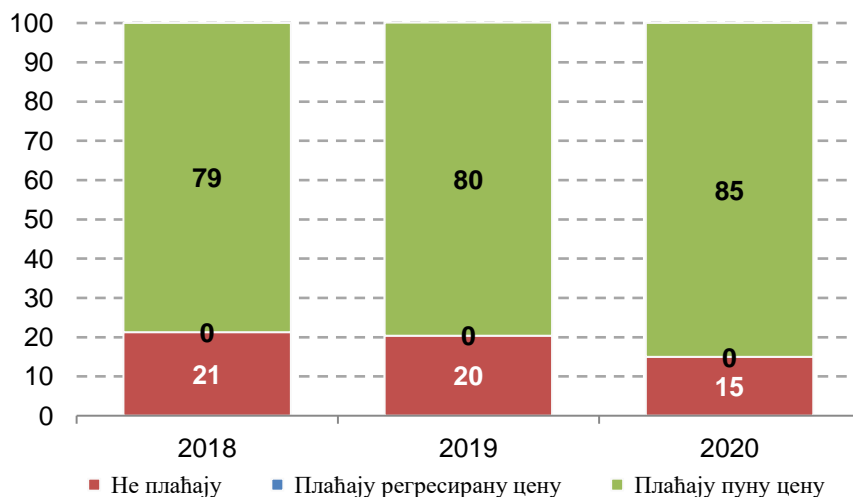
Табела 6. Предшколско образовање – капацитет, 2020. година

Опис	Укупно	Градска насеља	Остала насеља
Број примљене деце	855	586	269

Уписана деца преко капацитета	60	57	3
Деца која нису примљена због попуњености капацитета	76	76	0

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Графикон 6. Деца у предшколском образовању према учешћу родитеља у трошковима које родитељи плаћају, 2018–2020. године (%).

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Повећава се број родитеља који плаћају пун износ трошкова боравка деце, са 79% у 2018. на 85% 2020. години.

4.2. Организација основног образовања

На подручју општине Темерин раде четири основне школе.

Основна школа *Петар Кочић* налази се у Темерину. Она је формирана 1950. године. Изградња централног објекта, завршена је 1975. године. Настава се у две смене одвија на српском и мађарском језику у 16 учионица и 4 кабинета. Годинама уназад смањује се број ђака који наставу похађају на мађарском језику. Деца наставу похађају у три објекта у Темерину. Сви објекти имају уређена игралишта, мини-пич терен, а на располагању је и спортска дворана и две фискултурне сале. Централни објекат је комплетно саниран 2017. године. Школа располаже са електронским учионицама. Други објекат је у Старом Ђурђерву, похађају га ученици од 1 до 8 разреда у 7 учионица и 2 кабинета и сали за физичко. Трећи објекат на Телепу је за ученике од 1 до 4 разреда. Школу похађа 1.146 ученика, а у њој има 134 запослена.

Основна школа *Кокаи Имре* налази се у Темерину. Основана је 1950. године, а у садашњој згради се налази од 1968. године. Настава се у потпуности одвија на мађарском језику у две смене. Школа располаже са 10 класичних учионица, 10 специјализованих кабинета и салом за фискултуру. Школа није била у добром стању. Током 2019. године темељно је реконструисана, од кровне конструкције до комплетних унутрашњих радова. Учионице су опремљене најсавременијом опремом.

Основна школа *Данило Зеленовић* налази се у Сиригу. Настава се одвија на српском језику од 1–8 разреда. У школи се од страних језика уче енглески и руски. Школска зграда је грађена у више етапа и састоји се из три дела, од којих један користе предшколска деца.

Основна школа *Славко Родић* налази се у Бачком Јарку. Школа је основана давне 1787. године, а садашњи назив носи од 1959. године по народном хероју Славку Родићу, који потиче из Дрвара, као и већина колониста који су населили Бачки Јарак. Настава се одвија на српском језику у две смене, а школу похађају ученици од 1–8 разреда, а од страних језика уче се енглески и руски. Школа располаже са спортском салом са теренима за фудбал и кошарку. Школска зграда је у добром стању. Школа располаже са 12 учионица, 2 кабинета и једним мултимедијалним информатичким кабинетом који је опремљен са рачунарима и свом пратећом опремом. Већ дужи период смањује се број ученика и број одељења.

Табела 7. Основни показатељи основног образовања у Темерину, 2020. године.

Основне школе – матичне школе	4
Основне школе – подручна одељења	2
Ученици уписани у основне школе – <i>матичне школе</i>	
у ниже разреде (I – IV)	791
у више разреде (V – VIII)	938
Ученици уписани у основне школе – <i>подручна одељења</i>	
у ниже разреде (I – IV)	231
у више разреде (V – VIII)	196
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	91,4
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	263
Стопа завршавања основне школе (%)	85,1
Стопа одустајања од школовања у основном образовању	0,1

Извор: *Статистика образовања*, РЗС.

На територији општине основну школу 2020. године похађало је укупно 2.156 ђака.

4.3. Организација средњег образовања

Средња школа „Лукијан Мушицки” у Темерину смештена је у дворцу који је био у власништву породице Фернбах. За споменик културе ово изузетно здање из 18. века проглашено је 1949. године.

Табела 8. Број ученика по годинама у средњој школи „Лукијан Мушицки”

Број ученика по образовним профилима	Година				
	2014/15.	2015/16.	2016/17.	2017/18.	2018/19.
Ученици гимназије	-	-	21	46	81
Ученици четворогодишње стручне школе	198	197	164	168	170
Ученици трогодишње стручне школе	131	126	97	132	155
Укупно ученика	329	323	282	346	406
Број одељења	17	17	18	17	20

Извор: *Општине и региони у Републици Србији 2016–2020. године*, РЗС, Београд.

Због вишегодишњег интересовања деце, школа је тражила и добила дозволу и септембра 2016. године почиње са радом одељење Гимназије – општег смер. Захваљујући томе, број ученика последњих година је порастао, јер заинтересовани гимназијалци не путују у околне градове. Образовни смерови у школи у четворогодишњем трајању су: Гимназија – општи смер, економија право и администрација (Финансијски администратор) и техничар заштите од пожара (мађарски). У трогодишњем трајању из подручја делатности личних услуга су смерови: фризер, педикир и маникир. Могућност дуалног образовања у трогодишњем трајању пружају смерови: Оператер машинске обраде (мађарски), Бравар-заваривач (мађарски), Оператер за израду намештаја и Механичар моторних возила. Нису сви смерови

расположиви сваке године, него се упис врши према потребама општине, која и стипендира дефицитарна занимања. Ђаци од општине добијају 5.000 месечно и то за смерове заваривач, аутомеханичар, оператер машинске обраде и оператер за израду намештаја.

Први разред школске 2021/22. године уписало је 115 ученика, од тога је 81 ученик са територије општине Темерин. Највише заинтересованих било је за профил финансијског администратора (30), а најмање за бравара (свега 5 ученика).

5. Здравство

ДЗ Темерин обезбеђује примарну здравствену заштиту за подручје општине Темерин и чине га Дом здравља, који се налази у Темерину, са здравственим станицама, које су лоциране у насељима Бачки Јарак и Сириг, и амбулантама Старо Ђурђево и Телеп. Зграда ДЗ је у добром стању, док је неким амбулантама потребна реконструкција.

ДЗ Темерин има сертификат о акредитацији који је добијен на максималних 7 година и важи од новембра 2015. до новембра 2022. године.

У периоду 2015–2019. године, повећао се број становника по једном лекару (Табела 9) и на нивоу целе Србије само је Крупањ лошији (1.189) у 2019. години.

Табела 9. Број становника на једног лекара

Територија	Година				
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Република Србија	347	352	351	349	349
Регион Војводине	399	407	404	397	445
Јужнобачка област	319	327	326	318	326
Темерин	847	1113	1110	1154	1153

Извор: Општине и региони у Републици Србији 2016–2020. године, РЗС, Београд.

Број лекара се протеклих година доста смањено (Табела 10), и на тај начин додатно оптеретио постојећи лекарски кадар и отежао приступ пацијентима.

Табела 10. Број лекара у ДЗ Темерин

Године	Лекари					
	Укупно	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти	Стоматолози	Фармацеути
2015.	33	15	4	14	6	4
2016.	25	7	6	12	6	4
2017.	25	7	6	12	6	4
2018.	24	7	5	12	6	4
2019.	24	7	5	12	6	4

Извор: Општине и региони у Републици Србији 2016–2020. године, РЗС, Београд.

Као узрок смрти, слична је ситуација као и на нивоу Републике Србије. У 2019. години од 309 умрлих, 46,9% су узроковале болести система крвотока, 28% тумори, 6,8% болести система за дисање, 3,1% болести система за варење и 3,9% узроковале су повреде, тровања и остале последице спољашњих узрока.

Тежа доступност лекара у условима пандемије Ковида-19, утиче на немогућност превентиве и скрининга на рано откривање: кардиоваскуларног ризика, дијабетеса типа 2, рака грлића материце и рака дојке као доминантних болести у популацији.

У условима неизвесности појачава се ризично понашање, конзумирање цигарета, алкохола и психоактивних супстанци и код млађе и код одрасле популације.

Иако је Ковид-19 утицао и на психу и ментално здравље становништва, како директно због страха од непознате болести и неизвесности, тако и индиректно због ограничења кретања и смањења социјалних контаката, губитка посла и сл., то није утицало на повећање броја самоубистава у 2020. години. Тај број се чак и смањио у односу на 2019. годину, са 14,5 на 10,9 на 100.000 становника у 2020. години (у Војводини око 16, а Србији изнад 13 у периоду 2018–2020 године).

Табела 11. Основни показатељи у здравству за општину Темерин, 2020. године

	Темерин	Регион Војводине	Република Србија
Број лекара	24	4546	19884
Број лекара на 1.000 становника	0,9	2,5	2,9
Лекари – здравствена заштита деце (на 1.000 становника)	0,0	1,3	1,5
Лекари – здравствена заштита школске деце и омладине (на 1.000 становника)	1,3	0,6	0,7
Лекари – здравствена заштита одраслог становништва (на 1.000 становника)	0,6	0,6	0,6
Стоматолози – стоматолошка заштита деце, школске деце и омладине (на 1.000 становника)	0,9	0,7	0,7
Лекари – здравствена заштита жена (на 1.000 становника)	0,17	0,16	0,17
Обухват жена у току првог триместра трудноће савременом здравственом заштитом (%)	29,7	82,2	78,2
Обухват трудница патронажним посетама (број)	0,0	0,6	0,8
Број оболелих од туберкулозе	3	144	623
Инциденција туберкулозе (на 100.000 становника)	10,8	7,8	9,0
Процент деце која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота (%)	100,0	96,4	95,1
Процент деце која су вакцинисана против малих богиња у првих 18 месеци живота (%)	91,5	89,7	88,0

Извор: Институт за јавно здравље Србије, DevInfo.

6. Култура

Културни центар општине Темерин располаже простором површине 600 м², који чине позоришна и биоскопска сала са 320 места, галерија и канцеларијски простор. Поред организовања књижевних вечери, уз традиционалну ликовну колонију „Јегричка“, Културни центар организује самосталне и групне изложбе. Културни садржаји намењени деци реализују се на оба језика. Организују се дечије представе, ликовне радионице, Дечја недеља, дечји фестивал „Колибри стар“. У новембру 2016. године потписан је уговор о пословно-техничкој сарадњи са Музејом Војводине ради реализације културних садржаја у депандансу Етно-парка „Брвнара“ у Бачком Јарку. Од априла 2018. године Културни центар општине Темерин променио је име у Културни центар „Лукијан Мушички“ Темерин.

Историјски део сталне поставке у етно-парку „Брвнара“ приказује колонизацију из динарских крајева (Босанске Крајине, Лике и др.) на подручју данашње општине Темерин током 20. века. Поставка има четири тематске целине. Први део поставке посвећен је колонизацији после 1. светског рата и формирању насеља Старо Ђурђево (данас јужни део

Темерина) и Сириг. Други део је везан за народноослободилачку борбу у Босанској Крајини, трећи део говори о аграрној реформи и колонизацији у Војводини, док се четврти део бави се развојем Бачког Јарка од шездесетих до деведесетих година 20. века.

Јавна библиотека „Сирмаи Карољ” делатност обавља у централном објекту у Темерину и у огранцима „Петар Кочић” у Бачком Јарку и „Бранко Радичевић” у Сиригу. Централни објекат располаже са 165 м², у који је привремено пресељена деведесетих година, али још увек није пронађен простор за трајно решење. Основна делатност библиотеке је прикупљање, обрада и издавање библиотечког материјала на коришћење. Располаже књижним фондом од око 64.000 књига, на српском и мађарском језику, из свих области.

Спомен збирка Барањи Кароља и Злате Марков Барањи је основана 1984. године, а сталну поставку има од 2011. године. Збирка укључује скулптуре у поздериту и керамици, при чему удружење „ТАКТ” води бригу о збирци.

Мађарска завичајна кућа „Тајхаз” је отворена 2003. године као етнокућа са сталном поставком која сведочи о градитељству мађарског становништва Темерина, традиционалном начину живота и породичном газдовању.

На подручју општине Темерин активна су четири културно-уметничка друштва.

У општини Темерин се организује значајан број културних манифестација разним поводима и са различитим садржајима током целе године, који су намењени обogaћивању туристичке понуде општине.

Табела 12. Манифестације које развијају културу на нивоу општине Темерин

Назив манифестације	Организатор	Област/тематика
Тини фестивал	МКУД „Сирмаи Карољ”	Промоција националне музике војвођанских Мађара
Фестивал фолклора „Сачувајмо од заборавља”	КУД „Вук Караџић”	Фолклор
Дођи, коло води	КУД „Др Младен Стојановић”	Позориште
Врбица	КУД „Др Младен Стојановић”	Верска манифестација
Хајдучки растанак	КУД „Др Младен Стојановић”	Певање изворне музике
„Берам” – деца чувари традиције	КУД „Бранко Радичевић”	Изворно стваралаштво, традиционално наслеђе
Сиришко прело	КУД „Бранко Радичевић”	Фолклор
Темеринска ликовна стваралачка колонија	„ТАКТ”	Ликовна уметност
„Ухвати са мном овај дан/Ухвати филм”	УГ „КАП” Темерин	Филмски фестивал
Сајам женског стваралаштва и рукотворина у Темерину	Актив жена Бачки Јарак	Сајам женског стваралаштва
Дани европске баштине	Туристичка организација општине Темерин	Промоција локалне културе и баштине у контексту европске баштине
Смотра изворне народне музике – Сећање на Анико Бодор	МКУД „Сирмаи Карољ”	Изворна народна музика
Летњи камп традиционалне народне музике	МКУД „Сирмаи Карољ”	Традиционална народна музика

Сустрет хорова Бардош Лајош	Хор „Јувентус“	Музичко стваралаштво
--------------------------------	----------------	----------------------

Извор: Општинска управа Темерина.

7. Спорт

Спортски савез општине Темерин основан је 2016. године, а у оснивању Спортског савеза учествовало је 24 клуба са територије општине Темерин. Спортски савез је основан да би остваривао следеће циљеве:

1. Унапређење спорта;
2. Заштита спорта и спортиста;
3. Обезбеђивање услова за развој спорта;
4. Неговање и поштовање спортског морала и спортског духа;
5. Остваривање иновативних активности и константног унапређења спорта.

Основни циљ ССОТ-а је да буде сервис спортистима, члановима клубова и спортским клубовима у општини Темерин.

Спортски савез има 40 чланова⁷, од тога су 33 учествовала у расподели средстава за 2020. годину. Буџетска средства намењена за спорт у 2020. години била су 12.600.000 динара. На територији Темерина постоји 32 клуба:

- 5 фудбалских клубова (4);⁸
- 1 фудзал клуб (1);
- 3 рукометна клуба (3);
- 4 одбојкашка клуба (4);
- 2 кошаркашка клуба (2);
- 1 куглашки клуб (1);
- 1 боћарски клуб (1);
- 1 стонотениски клуб (1);
- 3 цудо клуба (3);
- 4 карате клуба (2);
- 1 аикидо клуб (1);
- 1 кик бокс клуб (1);
- 1 шах клуб (1);
- 1 стреличарски клуб (1);
- 2 јаџент клуба (2);
- 1 планинарски клуб (1).

Општина Темерин има испуњене неопходне услове за несметано одвијање свих спортова присутних у општини. У клубовима тренира преко 1.300 пионира, јуниора и сениора који учествују на такмичењима свих нивоа. Спортска хала са пратећим објектима изграђена је 1982. године. У Бачком Јарку изграђена је спортска хала површине 1.500 м², са 750 места за седење. На територији општине постоји неколико

⁷ Према адресару Спортског савеза <http://ssot.rs/dokumenta-2/>

⁸ У загради је број клубова који су добили средства из буџета 2020. године.

фудбалских терена који су у веома добром стању, а постојање базенског комплекса (олимпијски базен и 2 базена са термалном водом) и 3 терена за спортове на песку омогућавају услове за припреме екипа у летњем периоду. Постоји и неколико трим стаза, од којих је најпосећенија стаза у Старом парку, мини пич терени са вештачком травом на неколико локација у општини, као и тениски терени.

8. Безбедност и социјална заштита

8.1. Безбедност

На територији општине оформљен је Савет за безбедност. У састав Савета улазе пет представника из редова локалне самоуправе, три представника државних органа (полиције, правосуђа и органа за прекршаје) и два представника медија. Координатор Савета шестомесечно подноси Скупштини текуће извештаје о раду Савета са предлогом мера, а након 5 година коначан извештај, чиме Савет престаје са радом. Савет разматра и проучава конкретна питања везана за превенцију безбедности на територији општине Темерин, у складу са законом и Статутом општине, врши анализу стања безбедности и након тога доноси Стратегију превенције безбедности општине Темерин за период од пет година, коју верификује Скупштина општине, најкасније у року од 6 месеци од усвајања ове Одлуке.

На територији општине Темерин постоји 6 зона школа дефинисаних саобраћајном сигнализацијом. Од тога, једна зона школе у Бачком Јарку, једна зона школе у Сиригу и четири зоне школа у насељу Темерин. Такође, постављени су и брзински дисплеји, који опомињу возаче да своју брзину прилагоде ограничењу брзине кретања у зони школе⁹.

8.2. Социјална заштита

Социјална заштита општине Темерин анализирана је са два аспекта. Први обухвата услуге социјалне заштите и новчана давања на националном нивоу, док други аспект приказује поменуте услуге са локалног нивоа.

8.2.1. Услуге социјалне заштите и новчана давања на националном нивоу

На територији општине Темерин током 2020. године удео корисника *дечијег додатка (ДД)*, *новчане социјалне помоћи (НСП)* и *увешаног ДД* је значајно испод просека Србије, што указује на одличну економску развијеност општине (Табела 13).

Табела 13. Програми националне помоћи намењене сиромашним грађанима (ДД и НСП) током 2020. године (у %)

Индикатор	Темерин	Србија
Удео корисника ДД у укупној популацији деце	11,6	15,5
Удео корисника НСП у укупној популацији	0,5	2,9
Удео корисника увешаног ДД у укупној популацији деце	3,3	4,5

Извор: DevInfo Србија.

Општина Темерин је економски развијенија у односу на просек Србије, јер остварује мањи удео корисника социјалне заштите како у укупној популацији тако и према броју стручних радника ЦСР (Табела 14).

⁹ Стратегија безбедности саобраћаја на путевима општине Темерин за период 2017–2020. године.

Табела 14. Капацитети ЦСР током 2020. године

Индикатор	Темерин	Србија
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (у %)	6	11
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника ЦСР	236	435
Однос броја становника и стручних радника ЦСР	3.947	4.280

Извор: DevInfo Србија и прорачун аутора

Покривеност становништва пензијама је висока током 2020. године. Сходно подацима ПИО фонда (*Статистички годишњи билтен 2020*) број пензионера у Темерину је 5.750, а популацију старости 65 и више година чини 5.318 становника (DevInfo). Ако упоредимо број пензионера са укупном популацијом видимо да на територији општине њих 20,8% остварује право на пензију, односно сваки пети становник је пензионер. Просечна пензија у Темерину је изнад просека пензије у Србији за 1,1%. Такође, однос просечне пензије и просечне нето зараде у Темерину је изнад просека Србије и то за 17,6% (Табела 15).

Табела 15. Износ просечне пензије и однос просечне пензије и нето зараде током 2020. год.

Индикатор	Темерин	Србија	Темерин/Србија
Просечна пензија (у дин.) ¹	28.063	27.744	101,1
Однос просечне пензије и просечне нето зараде ²	54,3	46,2	117,6

Извор: ¹ *Статистички годишњи билтен 2020*; ПИО фонд; ² За просечне нето зараде: РЗС, база података, зараде (за просечне нето зараде).

На подручју општине Темерин становништво старости 65 и више година током 2020. године остварило је веће учешће основног додатка за помоћ и негу другог лица у укупној популацији него што су забележене вредности за просек Србије. Учешће увећаног додатка за помоћ и негу другог лица у укупној популацији на територији Темерина је на нивоу просека Србије (Табела 16).

Табела 16. Учешће корисника (65 и више година) основног и увећаног додатка за помоћ и негу другог лица у укупној популацији током 2020. године (у %)

Индикатор	Темерин	Србија
Учешће основног додатка за помоћ и негу другог лица у укупној популацији	0,7	0,4
Учешће увећаног додатка за помоћ и негу другог лица у укупној популацији	0,5	0,5

Извор: DevInfo Србија.

Подаци у Табели 5. показују да је током 2020. године на територији општине Темерин, у односу на Србију, било значајно мање деце која користе услуге смештаја у укупном броју, као и стопа деце смештене у хранитељским породицама и резиденцијалним условима.

Удео корисника државних домова за смештај старих са 65 и више година у укупном броју старих је већи на подручју Општине у односу на просек Србије.

Табела 17. Услуге смештаја финансиране са националног нивоа током 2020. године

Индикатор	Темерин	Србија
Стопа деце која користе услуге смештаја (на 1.000 деце)	1,4	4,8
Стопа деце у хранитељским породицама (на 1.000 деце)	1	4,3
Стопа деце у резиденцијалним условима (на 1.000 деце)	0,4	0,5

<i>деце)</i>		
Удео корисника државних домова за смештај старих 65+ у укупном броју старих 65+ (у %)	0,6	0,4
Број корисника државних домова за смештај старих 65+	31	6.307
Број деце која користе услуге смештаја (0 - 17 год.)	7	5.837
Број деце са инвалидитетом која користе услуге смештаја	2	672

Извор: DevInfo Србија.

8.2.2. Услуге социјалне заштите и новчана давања на локалном нивоу

Социјалне услуге у Темерину утврђене су Одлуком о социјалној заштити на територији општине Темерин. Реализују се са циљем пружања помоћи и подршке појединцима, породицама и уопште грађанима, којима је помоћ неопходна¹⁰.

Издвојена средства од стране буџета општине Темерин доминантно су усмерена на материјална давања, али постоје и други облици социјалне заштите које Општина финансира, а то су *дневни боравак за децу/младе са сметњама у развоју и инвалидитетом, лични пратилац и саветовалиште*. Приказани подаци у Табели 18 за ове услуге односе се на 2018. годину.

Табела 18. Услуге социјалне заштите у надлежности општине Темерин, у 2018. год.¹¹

Индикатор	Број корисника према старости							Буџет ЈЛС (у дин.)	Износ наменског трансфера (у дин.)
	05	6-14	15-17	18-25	26-64	65-79	80+		
Дневни боравак за децу/младе са сметњама у развоју и инвалидитетом	7	5	1	1	1	0	0	286.015	2.014.779
Лични пратилац	0	8	2	1	0	0	0	4.662.000	0
Саветовалиште	0	2	1	0	6	1	0	156.000	0
Укупно								5.104.015	2.014.779

Извор: Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, База услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС, подаци за 2018. годину, http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/wp-content/uploads/2020/09/Mapiranje_usluga_SZ_u_nadleznosti_JLS.xlsx

Услугу *дневног боравка за децу/младе са сметњама у развоју и инвалидитетом* током 2018. године користило је 15 особа од којих су 7 мушког а 8 женског пола. Услуга је пружана током целе године. За покривање трошкова дневног боравка финансијска средства су обезбеђена делом из буџета ЈЛС а делом из ресорног Министарства.

Услугу *лични пратилац* на територији општине Темерин током 2018. године користило је 11 лица, и то 6 мушких и 5 женских особа старости од 6 до 25 година. Услуга се пружала током целе године, а средства потичу само из буџета ЈЛС.

¹⁰ Извештај о раду Центра за социјални рад општине Темерин за 2020. годину, <http://www.csrtemerin.rs/attachments/article/61/%D0%98%D0%97%D0%92%D0%95%D0%A8%D0%A2%D0%90%D0%88%20%D0%9E%20%D0%A0%D0%90%D0%94%D0%A3%20%D0%A6%D0%A1%D0%A0%20%D0%A2%D0%95%D0%9C%D0%95%D0%A0%D0%98%D0%9D%202020.pdf>

¹¹ Истраживање се спроводи у трогодишњем циклусу на локалном нивоу у Србији од 2012. године.

Услугу *саветовалишта* је у 2018. години користило 10 корисника од којих су 60% особе мушког пола. Услуга се пружала током целе године, а средства су предвиђена само у буџету општине.

Током 2018. године општина Темерин издвојила је за *новчана давања* 13.412.928 дин., од чега је по 48% исплаћено за једнократну новчану помоћ и за новорођенчад, а преостала новчана средства су исплаћена за једнократну новчану помоћ за школски прибор и увећану једнократну новчану помоћ. За *давање у натури* исплаћено је 3.876.282 дин., при чему је највише издвојено за трошкове превоза одраслих (83%). Скоро 11% издвојено је за накнаду трошкова сахране а преосталих 6,5% за друге непрецизиране намене. Општина Темерин нема предвиђена финансијска средства за покривање *оброка у народној кухињи*.

9. Млади

Општина Темерин на младо¹² становништво гледа као на најважнији ресурс општине и тежи да им пружи сву потребну институционалну, финансијску и програмску подршку¹³. Локални акциони план за младе наводи највећи проблем са којим се сусрећу а то је запошљавање након завршеног школовања. Међутим, они код младих виде спремност ка предузетништву и покретању сопственог посла, али им недостаје практично искуство.

На подручју општине Темерин током 2020. године било је око 27.629 становника, док млади чине 16,9%, што је благо изнад просека Србије са 16,4%¹⁴. Због тога, формирана Канцеларија за младе (КЗМ) све своје ресурсе усмерава креирању мера и услуга ради дугорочног задовољења потреба младих.

10. Развијеност невладиног сектора

На територији општине Темерин функционишу бројне организације цивилног друштва и невладиног сектора. Доминантни извор финансирања ових организација је буџет општине. Невладине организације (НВО) баве се промоцијом културног и уметничког стваралаштва, верског садржаја, неговањем традиције и обичаја, афирмацијом спорта, промоцијом туристичке понуде, социјалним давањима, заштитом природе, подршком економском развоју и сл. Следи табеларни приказ (Табела 19) са прегледом издвајања за финансирање невладиног сектора која се у буџету општине исказују у виду дотација за НВО.

Табела 19. Издвајања за финансирање невладиног сектора у буџету општине за 2020. годину (у хиљ. дин.)

Број програма	Намена	Корисник	Износ
16: Политички систем локалне самоуправе	Функционисање Скупштине и парламентарни, покрајински и општински избори	Политичке странке	2.159
15: Опште услуге локалне самоуправе	Функционисање националних савета националних мањина	Савет националних мањина	200
11: Социјална и дечија заштита	Социјална помоћ угроженом становништву; Подршка реализацији програма Црвеног крста	Центар за социјални рад; Црвени крст	1.288
5: Пољопривреда и рурални развој	Подршка за спровођење пољопривредне политике у локалној заједници, Мере подршке руралном развоју	Општинска управа	820

¹² Сходно Члану 3 Закона о младима, омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота (*Службени гласник РС*, број 50/2011).

¹³ Локални акциони план за младе општине Темерин 2017–2021, *Службени лист општине Темерин*, број 19/2017.

¹⁴ DevInfo Србија и прорачун аутора.

4: Развој туризма	Промоција туристичке понуде	Туристичка организација општине	820
6: Заштита животне средине	Заштита природе	Општинска управа	541
3: Локални економски развој	Подршка економском развоју и промоцији предузетништва	Општинска управа	100
14: Развој спорта и омладине	Подршка предшколском и школском спорту и подршка локалним спортским организацијама, удружењима и савезима	Спортске организације	17.630
13: Развој културе и информисања	Услуге културе, верске и остале услуге заједнице	Културне и верске организације	7.114

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета општине Темерин за 2020. годину.

Дотације невладиним организацијама чине 3% укупног буџета општине. Највећа издвајања реализована су у оквиру Програма 13 и 14, а заједно чине око 80% укупних издвајања за дотације НВО. Ово показује да је општина у средиште свог развоја ставила културу, спорт, уметност, верске услуге заједнице и др.

11. Финансирање друштвених делатности из буџета општине

Завршни рачун буџета општине Темерин за 2020. годину израђен је у складу са Законом о буџетском систему. Извршење буџета општине Темерин вршено је путем консолидованог рачуна трезора општине, а извори финансирања појединих ставки зависе од саме Општине.

Друштвене делатности буџета обухватају четири функционалне класификације, а на примеру општине Темерин видећемо и из којих извора су финансиране.

У оквиру функционалне класификације 0 – *социјална заштита*, у општини Темерин током 2020. године средства су обезбеђена углавном из буџета општине. Незнатан део средстава потиче из додатних извора и то за подршку рађању и родитељству и подршку програмима Црвеног крста, а средства за реализацију су обезбеђена из трансфера са других нивоа власти.

У оквиру функционалне класификације 7 – *здравствена заштита*, средства су обезбеђена из буџета општине, док додатних извора финансирања није било.

У оквиру функционалне класификације 8 – *рекреација, спорт, култура и вере*, за класу 810 – *услуге рекреације и спорта* исплаћена средства потичу само из буџета општине. Класа 820 – *услуге културе* у незнатном износу финансирана је и из трансфера са других нивоа власти. За класу 840 – *верске и остале услуге заједнице* средстава потичу само из општинског буџета, док додатних извора финансирања није било.

У оквиру функционалне класификације 9 – *образовање*, заступљени су извори финансирања како из буџета општине, тако и из других извора финансирања. Сходно томе, у оквиру предшколског образовања пројекат за дечија игралишта финансиран је из средстава буџета општине; набавка уџбеника за ђаке првог разреда је финансирана из буџета општине, трансфера са других нивоа власти и из неутрошених средстава донација из ранијих година. За средњошколске и студентске стипендије, као и за припрему документације за реконструкцију средње школе, средства су обезбеђена у буџету општине. За обележавање 60 година постојања ПУ средства су обезбеђена из буџета ЈЛС, трансфера са других нивоа власти и из родитељског динара за ваннаставне активности.

Закључујемо да се пројектне активности установа и удружења најчешће свде на финансирање из домаћих извора средстава, а значајно мање из трансфера са других нивоа власти и донација које су пренете из претходних година. Страних донација није било у последње 3–4 године.